
Memoriał w sprawie nauczania historii medycyny i historii farmacji w polskich Akademiach Medycznych

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 21/4, 808-809

1976

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

materiał nie narasta wraz z przybliżaniem się do współczesności. Skutek jest taki, że więcej treści dotyczy epok chronologicznie wcześniejszych, mniej natomiast — czasów nowożytnych i najnowszych. Nie trzeba dowodzić, że „prawidłowość” ta wyraźnie przeczy założeniu utylitarnej wartości historii nauki i historii techniki.

II. Postulaty

Komitet Historii Nauki i Techniki przedstawia następujące postulaty do uwzględnienia w nowym programie.

1. Systematyczny kurs każdego przedmiotu powinien zapoznać ucznia z prawidłowościami rozwoju danej dyscypliny. Koniecznie należy podkreślać polskie tradycje w każdej dziedzinie i porównywać je z nauką światową.

2. W wykazie celów nauczania i wychowania każdego przedmiotu muszą być uwzględniane wymagania, dotyczące zaznajamiania uczniów z podstawowymi etapami rozwojowymi danej nauki oraz z ewolucją zastosowań praw naukowych w przemyśle i w życiu codziennym.

Podobne wymagania należy umieścić w wykazie tzw. umiejętności.

3. Uwagi metodyczne o realizacji programu poszczególnych przedmiotów szkolnych trzeba poszerzyć o sugestie, odnoszące się do nauczania historii danej dyscypliny.

4. Nie należy zaprzepaścić możliwości korelacji materiału różnych przedmiotów szkolnych poprzez nauczanie elementów historii nauki i historii techniki. W związku z tym w założeniach ogólnych programu nauczania oraz w programach poszczególnych przedmiotów winny się znaleźć wskazówki, dotyczące możliwości takich korelacji.

5. Najwięcej treści z historii nauki figuruje w propozycjach dotyczących tematyki zajęć fakultatywnych. W związku z tym po zatwierdzeniu programu nauczania szkoły dziesięcioletniej należy przygotować projekt podręcznika do zajęć fakultatywnych, który będzie obejmował historię poszczególnych dyscyplin. Podręcznik ten winien zostać tak skonstruowany, aby służył nauczycielom w realizacji treści historycznych całego programu nauczania i uczniom w samokształceniu.

6. Poprawna realizacja programu wymaga specjalistycznego przygotowania nauczycieli, autorów podręczników i autorów materiałów pomocniczych. Postulat powyższy należy zaadresować również i przekazać do Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

7. Komitet Historii Nauki i Techniki deklaruje współpracę przy opracowaniu podręczników i materiałów pomocniczych dla nauczycieli i uczniów. Od Instytutu Programów Szkolnych oraz Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych oczekujemy zleceń na wykonanie recenzji konspektów i kolejnych wersji podręczników do nauczania poszczególnych przedmiotów ogólnokształcących, oczywiście — z punktu widzenia interesującej nas historii nauki.

MEMORIAŁ W SPRAWIE NAUCZANIA HISTORII MEDYCYNY I HISTORII FARMACJI W POLSKICH AKADEMIACH MEDYCZNYCH

Komisja ds. Nauczania i Upowszechniania Historii Nauki i Techniki — działająca w ramach Komitetu — opracowała memoriał dotyczący organizacji i programu nauczania historii medycyny i historii farmacji w polskich Akademiach

Medycznych. Memoriał ten — zaakceptowany przez Prezydium Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN — został w lipcu 1976 r. przesłany do Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej. Poniżej podajemy wzmiankowany tekst.

PROJEKT ORGANIZACJI I PROGRAMU NAUCZANIA HISTORII MEDYCZYNY
I HISTORII FARMACJI W POLSKICH AKADEMIACH MEDYCZNYCH

Komisja ds. Nauczania Historii Nauki i Techniki, działająca w ramach Komitetu Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk, opracowała — opierając się na doświadczeniach i wnioskach wykładowców historii medycyny w kraju — projekt ujednoczenia i ulepszenia nauczania tego przedmiotu w naszych Akademii Medycznych.

Zadaniem historii medycyny powinno być spełnianie trzech funkcji:

- a. poznawczej
- b. użytkowej
- c. ideowo-wychowawczej.

Funkcja pierwsza oznacza poznanie rozwoju myśli lekarskiej w powiązaniu z uwarunkowaniami światopoglądowymi w ciągu procesu dziejowego (konteksty ekonomiczne, społeczne, polityczne).

Funkcja druga — to nauka syntetycznego myślenia, pozwalającego na ogarnianie całości problemów związanych z organizmem ludzkim, ważnego przy obecnym zawężaniu się specjalności; nauka twórczego krytycyzmu w stosunku do osiągnięć współczesnej medycyny i wpajanie umiejętności naukowego prognozowania przez analizę materiału, dotyczącego różnych kierunków rozwoju nauk medycznych.

Funkcja trzecia — to kształtowanie świadomości przyszłych lekarzy przez ukazywanie czynników hamujących i stymulujących rozwój myśli naukowej oraz przez zapoznanie z postępowymi tradycjami polskiej i światowej medycyny — prowadzące do tworzenia zaangażowanych postaw zawodowych.

Do spełnienia tych zadań konieczne są:

1. Właściwa struktura organizacyjna nauczania historii medycyny w Akademii Medycznych.
2. Jednolity program ramowy.

Historia medycyny jest obecnie wykładana na II roku studiów, kiedy słuchacze nie zetknęli się jeszcze z medycyną, czy nawet jej podstawami, jak patologia czy anatomia patologiczna, nie wiedzą jeszcze nic o chorobie i o terapii. Nie są więc przygotowani do właściwego odbioru przekazywanych im pojęć i wiadomości. Przesunięcie historii medycyny na wyższe lata studiów wydaje się więc celowe i uzasadnione.

Przedmiot powinien obejmować — zgodnie z zaleceniem Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej — dwie formy: wykładów i ćwiczeń, przy czym wykłady powinny mieć charakter monograficzny, ćwiczenia — kursowy.

Dołączona propozycja programu ramowego może być traktowana jako podstawa do realizacji zadań dydaktycznych. Ostateczną postać programów można otrzymać z końcem roku akademickiego, po dokonaniu próby spełnienia wysuniętych tu postulatów i wymianie doświadczeń między wykładowcami.

Nieodzowne jest obligatoryjne zaliczanie przedmiotu, obowiązujące wszystkich słuchaczy. Wydaje się najlepszym, aby ćwiczenia w grupach dziekańskich miały charakter zajęć obowiązkowych z zaliczeniem.

Dla umożliwienia realizacji powyższych postulatów każdy Zakład Historii Medycyny AM powinien dysponować odpowiednią kadrą pracowników nauko-